

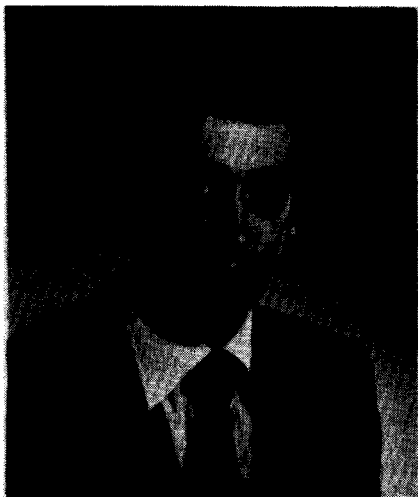
Het Belgische textielplan

Onlangs werd in België door de minister van Economische Zaken een plan voor de textiel uit de doeken gedaan. De bedoeling van het plan is de afbraak van de werkgelegenheid in de Belgische textielsector zo niet tegen te houden dan toch te vertragen. In concreto wordt het behoud van 100.000 arbeidsplaatsen in deze sector tot doel gesteld. Dit moet gebeuren door een rationalisatie en herstructurering. De rol van de overheid bestaat erin de herstructurering te stimuleren om veelbelovende en rendabele activiteiten in deze sector mogelijk te maken. Om dit te realiseren wil de regering een bedrag van BF 36 mrd. beschikbaar stellen, gespreid over 5 jaar. Deze gelden zullen grotendeels op buitenlandse financiële markten worden geleend en ter beschikking worden gesteld van ondernemingen in de vorm van participaties en en goedkope leningen.

Het probleem van dergelijke plannen, die passen in het zogenaamde nieuwe industriële beleid, is dat beslissingen over investeringen en productie worden verschoven naar de politieke sfeer. Het past dan ook de beslissingsmechanismen in de politieke markt te analyseren. Dat is nodig om de vraag te kunnen beantwoorden of dit plan zijn doelstellingen, nieuw leven inblazen en de textielsector, zal kunnen verwezenlijken.

De politicus die de centen moet uitdelen, leeft niet in een vacuüm. Hij wordt geconfronteerd met een grote vraag naar subsidies. Hij zelf verzorgt de aanbodzijde. Laten we de vraagzijde nader bestuderen. Het textielplan en de omvangrijke financiële middelen die ervoor beschikbaar worden gesteld, betekenen voor de hele textielsector een signaal om de inspanningen en energie te verleggen van de productie en de verkoop van producten in de markt naar politiek lobbyen. Dat is een normale reactie van winstmaximaliserende instellingen. In zekere zin kan men stellen dat de aangekondigde subsidies de rentabiliteit van het politieke lobbyen verhogen in vergelijking met de rentabiliteit van marktactiviteiten. Bovendien is het waarschijnlijk dat de verschuiving in activiteiten van textielondernemingen het grootst zal zijn in de subsectoren en ondernemingen die het minste succes hebben in de markt. Deze minst succesrijke ondernemingen zijn ook de meest arbeidsintensieve.

Het aanbod van subsidies wordt verzorgd door politici, geholpen door een staatsbureaucratie. Het textielplan is erop gericht dat de overheid selectief zal optreden, d.w.z. alleen die activiteiten



zal stimuleren die een toekomst hebben in termen van groeipotentieel. De vraag is echter of deze selectiviteit bij het verlenen van subsidies wel zal worden geëffectueerd. Om die vraag te kunnen beantwoorden moet men de politicus zien als een „nutsmaximaliserend” individu, die werkt binnen de beperkingen opgelegd door de nodige electorale of andere steun. Hij zal dus geld spenderen daar waar voor hem de politieke voordelen het grootst zijn. Dat betekent dat hij die ondernemingen en/of sectoren zal subsidiëren die de grootste politieke druk uitoefenen. Zoals eerder betoogd is de kans groot dat dit de zwakste en meest arbeidsintensieve sectoren en ondernemingen zullen zijn. Daartegenover staat dat het stimuleren van nieuwe en kansrijke activiteiten (in de veronderstelling dat de politici beter dan bedrijfsleiders weten welke dat zijn) weinig politieke voordelen afwerpt. Deze voordelen zijn laag omdat voor nieuwe activiteiten per definitie weinig of geen georganiseerde pressiegroepen bestaan. Zelfs de best gemotiveerde politicus zal niet kunnen ontsnappen aan de dynamiek van het politieke beslissingsproces in een democratie. Hij mag dan nog de beste ideeën hebben over nieuwe activiteiten in de textielsector, om te overleven zal hij het geld wel moeten uitdelen aan degenen die zijn deur plat lopen omdat ze in de markt gefaald hebben. Omdat het geld op den duur in het binnenland zal moeten worden opgebracht, zullen de maatschappelijke kosten van deze operatie groot zijn.

We moeten hieruit wel besluiten dat in een democratisch bestel zoals het Belgische, de overheid onmogelijk de doeleinden kan realiseren die ze zich zelf oplegt in het textielplan. De idee dat de overheid selectief kan optreden en in ten dode opgeschreven ondernemingen kan snijden om zodoende rendabele activiteiten te ontwikkelen, is een utopie. Ze beantwoordt niet aan wat politici in een democratie kunnen doen. De idee van een selectief industrieel beleid past eerder in dictatoriale of paternalistische regimes.

Bovendien zal de omvangrijke subsi-

diëring van de textielsector de druk tot kostenbesparing verminderen, i.p.v. aan te wakkeren zoals verondersteld wordt door de plannenmakers. De reden is heel eenvoudig. Het bestaan van alternatieve inkomsten die door politieke actie kunnen worden verkregen, zal ondernemers niet aansporen de grootste mogelijke efficiëntie na te streven. De werknemers van hun kant zullen hogere lonen kunnen afdwingen, omdat de weerstand van werkgeverszijde tegenover loonstijgingen daalt. Op termijn zal de rentabiliteit van de sector eerder af- dan toenemen en zullen Belgische textielondernemingen minder i.p.v. meer bestand zijn tegen internationale concurrentie.

Wat is dan het alternatief voor België? België worstelt niet alleen met een textielprobleem. Het worstelt met een probleem van algehele de-industrialisatie die sinds 1975 sneller verloopt dan in de andere Europese landen. Dit is o.m. te wijten aan de loonexplosie en de hardemuntpolitiek die gedurende de tweede helft van de jaren zeventig werd gevoerd. Zolang de lasten voor de industriële sector niet worden verlicht, ziet het er niet naar uit dat een verbetering van de situatie mogelijk is. Integendeel, er kunnen nieuwe subsidiëringplannen worden opgesteld die het grootste deel van de industriële sector zullen omvatten.

Het alternatief voor een land als België kan er alleen in bestaan de lasten (loonkosten en fiscale lasten) voor de industriële sector te verminderen. Dit veronderstelt een algemene budgettaire sanering. Het impliceert ook een terugschroeven van het belang van de overheidssector in de economie. Het hoeft geen betoog dat dit alternatief weinig populariteit geniet in „progressieve” kringen, waarmen met de idee rondloopt dat verlichte en benevolente beleids-mensen, aan wie men genoeg gemeenschapsgelden geeft, de industriële sector weer rendabel kunnen maken. In het democratische spel zal men niet kunnen vermijden dat deze gemeenschapsgelden gaan naar groepen die zich politiek het best weten te organiseren. Textielplannen en andere vormen van industrieel beleid betekenen een uitnodiging aan werknemers en werkgevers om hun politieke activiteiten op te voeren, ten nadele van hun economische activiteiten.

De Grauwe